22/03/2022

Ελληνική Επανάσταση και Κύπρος

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Είναι δύσκολο να αναφερθεί με ακρίβεια ο αριθμός των Κυπρίων εθελοντών που πολέμησαν τότε στην Ελλάδα. Ο Λοΐζος Φιλίππου, στο σύγγραμμά του Κύπριοι Ἀγωνισταί (Λευκωσία, 1953), κατονομάζει 56 απ' αυτούς, με βάση αρχειακό υλικό που είχε συγκεντρώσει. Οπωσδήποτε όμως ήταν πολύ περισσότεροι και θα πρέπει ν' αριθμούσαν μερικές εκατοντάδες. Δεν πήγαν όλοι στην Ελλάδα από την αρχή του αγώνα, αλλά σταδιακά.

Σε μελέτη του εξάλλου, του έτους 2007, ο Άντρος Παυλίδης συγκεντρώνει στοιχεία και πληροφορίες, πέραν των 56 αγωνιστών που κατονομάζει ο Λοΐζος Φιλίππου, και για άλλους 65.

Οι Κύπριοι αγωνιστές εντάχθηκαν σε διάφορα στρατιωτικά σώματα. Είχε όμως δημιουργηθεί και λόχος Κυπρίων, όπως προκύπτει από το γεγονός ότι υπήρχε και ξεχωριστή πολεμική σημαία που σώθηκε και φυλάσσεται στο Εθνικό και Ιστορικό Μουσείο στην Αθήνα. Το πολεμικό αυτό λάβαρο είναι λευκό, με γαλανό μεγάλο σταυρό στη μέση. Στο πάνω μέρος υπάρχει γραμμένη η ένδειξη: ΣΗΜΕΑ ΕΛΗΝΗΚΙ ΠΑΤΡΗΣ ΚΥΠΡΟΥ. Το λάβαρο των Κυπρίων ήταν στερεωμένο σε ξύλινο ιστό που έφερε στο πάνω μέρος του σταυρό σιδερένιο που κατέληγε σε λόγχη, έτσι που ο σημαιοφόρος μπορούσε να τον χρησιμοποιήσει και ως όπλο.

Ενδεικτικός της συμμετοχής των Κυπρίων εθελοντών στην ελληνική επανάσταση και οπωσδήποτε όχι πλήρης αλλά δειγματοληπτικός, είναι ο

ακόλουθος κατάλογος με βάση ιστορικές πηγές και έγγραφα:

1. Μιχαήλ Κυπραίος: Πολέμησε υπό τις διαταγές του Μακρυγιάννη και έπεσε μαχόμενος. Τον αναφέρει ο αρχηγός του στα Απομνημονεύματά του.

2. Χριστόδουλος Δημητρίου (Κυπραίος): Πολέμησε από την αρχή της επανάστασης. Πληγώθηκε στη μάχη του Άργους. Κάτοχος αργυρού και χάλκινου αριστείου του αγώνα.

3. Ιωσήφ (Γιοσήφης) Κυπραίος: Πολέμησε από την αρχή της επανάστασης. Κάτοχος βεβαιώσεων διαφόρων οπλαρχηγών.

4. Γεώργιος Κυπραίος (Καλαντζής): Πολέμησε από την αρχή της επανάστασης υπό τον Υψηλάντη, μεταξύ δε άλλων, πήρε μέρος στις μάχες της Τρίπολης, των Αθηνών, της Ναυπάκτου, όπως και στη Χίο για 6 μήνες μέχρι την καταστροφή της. Ήταν υπαξιωματικός. Κάτοχος βεβαιώσεων.

5. Αντώνιος Χατζηχρίστου Κυπραίος: Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα, υπό τον Νικηταρά, τον Χατζηχρίστο κ.α. Πήρε μέρος στις μάχες της Τρίπολης, των Αθηνών, του Νεοκάστρου, της Ναυπάκτου κ.α.

6. Αδάμ Μάρκου Κύπριος: Υπηρέτησε από το 1822, μέχρι το τέλος του αγώνα, υπό τον Νικόλα Κριεζώτη και αργότερα στις τάξεις του κανονικού (τακτικού) στρατού. Πήρε μέρος σε πολλές μάχες, μεταξύ αυτών και στην περίφημη μάχη στα Δερβενάκια. Στη Ναύπακτο πληγώθηκε.

7. Γεώργιος Μάρκου Κυπραίος: Αδελφός του προηγούμενου. Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα και σκοτώθηκε στη μάχη της Καρυστίας (Μάρτιος του 1826) μετέχοντας της εκστρατείας του Φαβιέρου.

8. Κωνσταντίνος Κυπριώτης: Αναφέρεται και ως Ψαριανός. Υπηρέτησε ως ναυτικός, στο πυρπολικό του Κωνσταντίνου Κανάρη. Όπως αναφέρει σε έγγραφό του ο Κανάρης, σκοτώθηκε πέφτοντας από το πλοίο, κατά τη διάρκεια ναυτικών επιχειρήσεων.

9. Γεώργιος Κυπριώτης: Γιος του προηγούμενου. Υπηρέτησε ως ναυτικός στο πυρπολικό του Κωνσταντίνου Κανάρη. Σε μια ναυμαχία έπεσε στη θάλασσα και πνίγηκε.

10. Θεόδωρος Ιωάννου Κύπριος: Ήταν αξιωματικός και υπηρέτησε υπό τον Χατζηχρίστο, τον Νικηταρά, τον Μακρυγιάννη κ.α., από τους οποίους πήρε σχετικά πιστοποιητικά.

11. Παντελής Γεωργίου Ορφανός: Υπηρέτησε υπό τον Νικηταρά, τον Χατζηχρίστο και άλλους οπλαρχηγούς, από τους οποίους πήρε σχετικά πιστοποιητικά. Ήταν αξιωματικός, πήρε μέρος σε πολλές μάχες και πληγώθηκε. Μεταξύ άλλων, πολέμησε στο Μεσολόγγι, στην Κρήτη, στα Δερβενάκια κ.α.

12. Γεώργιος Φιλίππου: Υπηρέτησε υπό τον Χατζηχρίστο, τον Λόντο και άλλους οπλαρχηγούς ως πενήνταρχος, από το 1822. Υπηρέτησε και υπό τον Καραϊσκάκη στην Αθήνα.

13. Σταύρος Αντωνίου Κύπριος: Υπηρέτησε από το 1822 μέχρι το 1828 υπό τον Χατζηχρίστο. Αργότερα κατετάγη στη χωροφυλακή. Σε μερικά πιστοποιητικά αναγράφεται με το επώνυμο Χατζηαντωνίου.

14.Βασίλειος Ανδρέου: Σώζεται πιστοποιητικό απονομής σ’ αυτόν, για τη συμμετοχή του στον αγώνα, του Σιδηρού παρασήμου από τον βασιλιά Όθωνα.

15. Πασχάλης Μιχαήλ Κύπριος: Υπηρέτησε από το 1826 μέχρι το 1828 ως στρατιώτης, και από το 1828 ως πυροβολητής. Αργότερα κατετάγη στη χωροφυλακή.

16. Ιωάννης Μιχαήλ: Πολέμησε κυρίως στη Σάμο, όπου και πληγώθηκε σοβαρά στο δεξιό πόδι. Κατετάγη από το 1821.

17. Μιχαήλ Αντωνίου Κύπριος: Υπηρέτησε από το 1828, ως υπαξιωματικός. Πολέμησε στη Ναύπακτο.

18. Παύλος Ιωάννου Τουφεξής (Κύπριος): Υπηρέτησε ως υπαξιωματικός και πήρε μέρος στις μάχες της Στερεάς, των Αθηνών, στα Δερβενάκια κ.α. Φέρει πιστοποιητικά υπογραμμένα από τον Μακρυγιάννη κ.α. οπλαρχηγούς.

19. Αντώνιος Θωμαλή (Θωμά) Ρούσος ή Ρώσσος: Υπηρέτησε καθ’ όλη τη διάρκεια του αγώνα και του απενεμήθη από τον Όθωνα το Χαλκούν Αριστείον (18/30.9.1835).

20. Ιωάννης Δημητρίου (Κυπραίος): Υπηρέτησε ως υπαξιωματικός του ιππικού και τραυματίστηκε.

21. Χαράλαμπος Μάλης: Υπηρέτησε από την έναρξη του αγώνα και είχε σημαντική όσο και ποικίλη δραστηριότητα, που περιελάμβανε και ενέργειες για απελευθέρωση της Κύπρου. Αναμείχθηκε στον αγώνα και πιο πριν, κατά το στάδιο της προπαρασκευής του. Τιμήθηκε με το Αργυρούν Αριστείον. Υπηρέτησε, μεταξύ άλλων, και από τις θέσεις του γενικού γραμματέα των υπουργείων Θρησκείας και

Δικαιοσύνης.

22. Θεοχάρης Αβραάμ: Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα υπό τον Υψηλάντη, τον Μακρυγιάννη κ.α. αρχηγούς. Προήχθη σε λοχία του ιππικού και πήρε μέρος σε πολλές μάχες.

23. Νικόλαος Χατζησάββας: Υπηρέτησε ως δεκανέας.

24. Ιωάννης Κύπριος: Υπηρέτησε καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα, υπό τον Μακρυγιάννη, τον Νικηταρά κ.α. Πολέμησε στα Δερβενάκια, στο Ναύπλιο, στην Αθήνα και αλλού. Επίσης υπηρέτησε και στο ναυτικό ως πυροβολητής. Κάτοχος σχετικών πιστοποιητικών.

25. Αγγελής Μιχαήλ Κυπραίος(ή Κύπριος): Υπηρέτησε ως λοχίας και πήρε μέρος σε πολλές μάχες υπό τον Υψηλάντη, τον Φαβιέρο, τον καπετάν Γιώργη Κύπριον, τον Χατζηχρίστο, τον Μακρυγιάννη, τον Κίτσο Τζαβέλα κ.α. οπλαρχηγούς. Αργότερα προήχθη σε αξιωματικό. Διετέλεσε αιχμάλωτος του Ιμπραήμ για 9 μήνες. Κάτοχος πιστοποιητικών.

26. Δημήτριος Αντωνίου Κύπριος: Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα και πήρε τον βαθμό του δεκανέα.

27. Ιωάννης Γεωργίου Κύπριος: Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα και προβιβάστηκε μέχρι το βαθμό του υποχιλιάρχου. Πληγώθηκε στο Φάληρο (όπου σκοτώθηκε ο Καραϊσκάκης) και στα Δερβενάκια υπό τον Κολοκοτρώνη κατά του Δράμαλη. Πήρε μέρος και σε πολλές άλλες όσο και σημαντικές μάχες. Μεταξύ των πιστοποιητικών του είναι και ένα υπογραμμένο από τον Γενναίο Κολοκοτρώνη, που βεβαιώνει ότι ὁ καπετάν Ἰωάννης Γ. Κύπριος υπηρέτησε υπό τον Θεόδωρο Κολοκοτρώνη μεταξύ 1822 και 1824. Πιο πριν, κατά το 1821, υπηρέτησε ως ναυτικός υπό τον καπετάν Αποστόλη.

28. Ιωάννης Κύπριος: Εντάχθηκε στον αγώνα από την έναρξή του, αφού κατέλαβε τουρκοαιγυπτιακό πλοίο στο οποίο εργαζόταν και το οδήγησε στην Ύδρα. Πήρε μέρος σε πολλές μάχες, υπό τους Κολοκοτρωναίους, τον Νικηταρά κ.α. Μεταξύ άλλων, πήρε μέρος και στις μάχες κατά του Δράμαλη, καθώς και στο Μεσολόγγι. Πήρε μέρος στον αγώνα και στη ξηρά και στη θάλασσα, ως κυβερνήτης πολεμικού καραβιού. Είναι γνωστός και ως καπετάν Γιάννης Κυπριώτης.

29. Χρίστος Μιχαήλου (Κύπριος): Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα υπό τους Νικηταρά, Κριεζώτη, Καραϊσκάκη, Υψηλάντη, Κολοκοτρώνη κ.α. αρχηγούς, ως αξιωματικός. Πήρε μέρος σε πολλές σημαντικές μάχες και εκστρατείες. Κάτοχος σχετικών πιστοποιητικών.

30. Κωνσταντίνος Ν. Κυπριώτης: Ήταν δάσκαλος στην Τριέστη, απ' όπου πήγε στην Ελλάδα το 1826 και πολέμησε υπό διαφόρους οπλαρχηγούς. Κάτοχος σχετικών πιστοποιητικών.

31. Χριστόδουλος Βασιλειάδης: Πήρε μέρος στον αγώνα από της ενάρξεώς του υπό τον Μαυρομιχάλη, τον Παλαίστρα κ.α. αρχηγούς. Αργότερα ακολούθησε το επάγγελμα του δασκάλου.

32. Νικόλαος Παπαϊωάννου: Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα ως μπουλουκτζής (αξιωματικός) υπό διαφόρους οπλαρχηγούς.

33. Αντώνιος Παυλή Κύπριος: Υπηρέτησε στον τακτικό κυρίως στρατό, με το βαθμό του λοχία, από το 1825.

34. Μιχαήλ Μάρκου: Πήγε στην Ελλάδα από την Κύπρο και υπηρέτησε καθ' όλη τη διάρκεια του αγώνα. Πήρε μέρος σε πολλές όσο και σημαντικές μάχες, υπό τον Νικηταρά κ.α. οπλαρχηγούς. Ήταν αξιωματικός.

35. Πέτρος Γεωργίου Μαλλιαρός: Υπηρέτησε από το 1821 μέχρι το 1828, υπό τον Μακρυγιάννη κ.α. οπλαρχηγούς. Πολέμησε στους Μύλους, στην Κρήτη και αλλού.

36. Αντώνιος Ιακώβου Λοΐζου: Πήγε στην Ελλάδα σε ηλικία 20 χρόνων και υπηρέτησε ως στρατιώτης υπό τον Φαβιέρο. Πληγώθηκε κατά την πολιορκία της Ακροπόλεως των Αθηνών. Ήταν πατέρας του Σώζου Αντωνίου που πολέμησε ως εθελοντής στην Κρήτη το 1866, και παππούς του δημάρχου Λεμεσού Χριστοδούλου Σώζου που αγωνίστηκε στους Βαλκανικούς πολέμους και σκοτώθηκε στο Μπιζάνι στις 6 Οκτωβρίου 1912.

37. Κυπριανός Γεωργιάδης: Πήγε στην Ελλάδα το 1827 και υπηρέτησε ως στρατιωτικός.

38. Χαράλαμπος Γ.Φράγκος: Στην Ελλάδα πήγε το 1827 όπου και υπηρέτησε ως στρατιωτικός μέχρι το 1833.

39. Φραγκίσκος Αντωνίου: Υπηρέτησε στον αγώνα από το 1828.

40. (Χατζή) Χαράλαμπος Γ. Φράγκος: Πήγε στην Ελλάδα το 1827 και υπηρέτησε ως

στρατιώτης για 6 χρόνια.

41. Φυλακτής Ιωάννου: Πήγε στην Ελλάδα το 1826 και υπηρέτησε για 6 χρόνια, κυρίως ως πυροβολητής υπό τον Φαβιέρο.

42. Χρίστος Παπανικολάου Λιβαδίτης: Πήγε στην Ελλάδα το 1819. Από το 1821 υπηρέτησε στον αγώνα ως ναυτικός, μέχρι το 1831.

43. Θεοχάρης Τρίψιμος: Υπηρέτησε σε μονάδα ευζώνων.

44. Λοΐζος Παπαχρίστου: Πήγε στην Ελλάδα περί το 1826 και πήρε μέρος σε διάφορες μάχες. Κάτοχος Αριστείου.

45. Κυριάκος Χρίστου: Πήγε στην Ελλάδα το 1825 και υπηρέτησε στον στρατό για 11 χρόνια.

46. Μάρκος Ιερώνυμος: Στην Ελλάδα πήγε το 1824 και υπηρέτησε στο ναυτικό μέχρι τέλους του αγώνα.

47. Γεώργιος Δ. Οικονομίδης: Πήγε στην Ελλάδα το 1821. Υπηρέτησε αρχικά ως αξιωματικός και αργότερα κατέλαβε διάφορα πολιτικά αξιώματα, όπως νομάρχης. Αγωνίστηκε υπό τους Υψηλάντη και Κολοκοτρώνη, συντηρώντας ο ίδιος και 12 άνδρες του.

48. Γιάννης Πασαπόρτης: Πολέμησε σε διάφορα μέρη της Ελλάδας, κυρίως δε στο Μεσολόγγι καθ’ όλη τη διάρκεια της πολιορκίας του. Πήρε μέρος στην έξοδο του Μεσολογγίου και επέζησε.

49. (Χατζή)Χριστόδουλος Μακρής: Σε νεαρή ηλικία πήγε στην Ελλάδα όπου υπηρέτησε ως στρατιώτης.

50. (Χατζή) Χριστόδουλος Κοκκινόφτας: Υπηρέτησε κυρίως στο Μεσολόγγι, κατά τη μακρά πολιορκία του. Πήρε μέρος στην έξοδο και επέζησε.

51. Θεοχάρης Χατζηλία Λαπαθιώτης: Μετά την εκτέλεση του πατέρα του από τους Τούρκους τον Ιούλιο του 1821, κατέφυγε στο γαλλικό προξενείο της Λάρνακας με την οικογένειά του και διέφυγε στην Ελλάδα. Υπηρέτησε στον αγώνα, αργότερα δε υπηρέτησε ως υπασπιστής του βασιλιά Όθωνος.

52. Καπετάν Γιώργης Κύπριος: Από τους πλέον γνωστούς Κυπρίους αγωνιστές. Πήρε μέρος στις πλείστες μάχες και εκστρατείες, από την αρχή μέχρι το τέλος του αγώνα και προήχθη μέχρι και τον βαθμό του χιλιάρχου.

53. Φιλόθεος Δημητσάνης: Επίσκοπος Δημητσάνης. Μυήθηκε από νωρίς στη Φιλική

Εταιρεία και στη συνέχεια ο ίδιος μύησε μαζικά ολόκληρο τον πληθυσμό της Δημητσάνης, πράγμα μοναδικό στην ιστορία της επανάστασης. Πρόσφερε σημαντικές υπηρεσίες στον αγώνα. Συνελήφθη από τους Τούρκους το 1821 και πέθανε από κακουχίες αλυσοδεμένος στην Τριπολιτσά (Τρίπολη) τον Σεπτέμβριο του ίδιου χρόνου.

54. Δημήτριος Οικονομίδης: Αδελφός του προηγούμενου. Υπηρέτησε από την αρχή του αγώνα. Μεταξύ άλλων, αναμείχθηκε και σε προσπάθειες για εκστρατεία και απελευθέρωση της Κύπρου.

55. Κυπριανός Θησεύς: Συγγενής του εθνομάρτυρα αρχιεπισκόπου Κύπρου Κυπριανού. Πήγε στην Ελλάδα το 1821 και υπηρέτησε στον αγώνα. Αναμείχθηκε και σε προσπάθειες για μυστική εκστρατεία προς απελευθέρωση της Κύπρου.

56. Νικόλαος Θησεύς: Αδελφός του προηγούμενου. Υπηρέτησε στον αγώνα ως αξιωματικός. Ανέπτυξε πλουσιότατη αγωνιστική δραστηριότητα, τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Κύπρο. Στην Κύπρο, ηγήθηκε της (αποτυχημένης) εξεγέρσεως του 1833.

57. Θεόφιλος (Θεοφύλακτος) Θησεύς: Αρχιμανδρίτης, αδελφός των δυο προηγουμένων. Μέλος της Φιλικής Εταιρείας, με πλούσια αγωνιστική δραστηριότητα.

58. Κυπρίδημος Γεωργιάδης: Υπηρέτησε στον αγώνα από την έναρξή του και ανέπτυξε πλούσια αγωνιστική δραστηριότητα. Αναμείχθηκε και στην προσπάθεια για μυστική εκστρατεία και απελευθέρωση της Κύπρου. Διορίστηκε μέλος του τριμελούς Στρατιωτικού Συνεδρίου, αξίωμα σημαντικότατο.

59. Ιωάννης Φραγκούδης: Γιος του εμπόρου και προξένου Δημήτρη Φραγκούδη. Υπηρέτησε από το 1821 ως ναυτικός, σε πολεμικά καράβια και πήρε μέρος σε πολλές συγκρούσεις και ναυμαχίες. Σώθηκε το πολεμικό ημερολόγιο του πλοίου «Ηρακλής» το οποίο κρατούσε ο Φραγκούδης και που βρίσκεται στο Εθνολογικό Μουσείο στην Αθήνα.

60. Κυπριανός Βικέντιος: Γνωστός κυρίως από τις προσπάθειές του στο Ναύπλιο για την οργάνωση μυστικής εκστρατείας προς απελευθέρωση της Κύπρου.

61. Ιωάννης Σταυρινός: Υπηρέτησε υπό τον Κολοκοτρώνη στα Δερβενάκια και αλλού. Σώζονται τα άρματά του. Ήταν αξιωματικός και ο μόνος Κύπριος που έγραψε και άφησε Απομνημονεύματα για τον αγώνα.

62. Ιωάννης Γεωργίου Κυπριώτης: Ήταν εγκατεστημένος στα Ψαρά, ίσως και πριν

τον αγώνα. Υπηρέτησε στην επανάσταση ως ναυτικός.

63. Ιωάννης Δημητρίου Κυπραίος: Πήρε μέρος στον αγώνα από την αρχή και καθ΄όλη του τη διάρκεια, από δε το 1829 μέχρι το 1831 υπηρέτησε στον τακτικό στρατό ως δεκανέας ιππικού.

64. Σίμος Κύπριος: Ήταν αξιωματικός, υπηρέτησε υπό τον Νικόλαο Κριεζώτη και σκοτώθηκε το 1826 κατά την πολιορκία της Ακρόπολης των Αθηνών.

65. Μιχαήλ Λογίζος Κυπραίος: Πολέμησε υπό τον Μακρυγιάννη και σε διάφορες μάχες δέχθηκε πολλά τραύματα. Ζούσε στην Αθήνα τουλάχιστον μέχρι το 1841.

66. Άγγελος Κύπριος: Ιερολοχίτης, πολέμησε στο Δραγατσάνι υπό τον Υψηλάντη. Το 1823 κατήλθε στην Ελλάδα και πολέμησε υπό τον Φαβιέρο. Διακρίθηκε κατά την πολιορκία της Ακρόπολης των Αθηνών. Μετά το τέλος του αγώνα παρέμεινε στον τακτικό στρατό.

67. Ζήνων Κύπριος: Αδελφός του προηγούμενου, Ιερολοχίτης επίσης. Πολέμησε υπό τον Υψηλάντη στο Δραγατσάνι. Μετά την καταστροφή του Ιερού Λόχου εντάχθηκε στο σώμα του Γεωργάκη Ολύμπιου, τελικά κλείστηκε μαζί του και με άλλους 10 στο μοναστήρι του Σέκου και σκοτώθηκαν όλοι αφού ανατίναξαν την πυρίτιδά τους και ενώ πολιορκούνταν από 6.000 Τούρκους, στις 8 Σεπτεμβρίου 1821.

Ιερολοχίτες, που στρατεύθηκαν από τον Υψηλάντη, υπήρξαν και οι ακόλουθοι:

68. Ζαχαρίας Λεοντής

69. Φίλιππος Γεωργίου

70. Γιάννης Τσολάκης

71. Σάββας Ντιόρντι

Οι Ιερολοχίτες αυτοί θα πρέπει να ζούσαν εκτός Κύπρου για να είχαν τότε στρατευθεί από τον Υψηλάντη ο οποίος συγκρότησε τον Ιερό Λόχο στη Μολδοβλαχία, όπου μεταξύ των άλλων κατετάγησαν και οι Κύπριοι. Για τους 4 τελευταίους την κυπριακή τους καταγωγή μαρτυρούν σχετικά επίσημα έγγραφα σχετικά με σύλληψή τους μετά την καταστροφή του Ιερού Λόχου.

Τα επίθετα Κύπριος ή Κυπραίος ή και Κυπριώτης, που πολύ συχνά υιοθετούσαν οι Κύπριοι εθελοντές αγωνιστές, εξακολουθούν και σήμερα να επιζούν στην Ελλάδα. Μπορούμε να θεωρήσουμε ότι τουλάχιστον αρκετοί από όσους φέρουν τέτοια

επίθετα προέρχονται από οικογένειες τις οποίες πολλοί των Κυπρίων αγωνιστών δημιούργησαν, αφού παρέμειναν στην Ελλάδα μετά το τέλος του αγώνα. Με τέτοια επίθετα ανευρίσκονται διάφοροι αγωνιστές σε διαφορετικά αρχεία. Όπως στον σωζόμενο κατάλογο μελών της Ιωνίου Φάλαγγος, όπου υπάρχουν και τα ακόλουθα ονόματα (σε παρένθεση ο αριθμός τους στον κατάλογο της Φάλαγγος):

1. Μιχαήλ Κυπραίος (142)

2. Κωνσταντής Κυπραίος (143)

3. Γεώργιος Κυπραίος (144)

4. Κυριάκος Κυπραίος (154)

5. Σταύρος Κυπραίος (155)

6. Γαβριήλ Κυπραίος (156)

7. Ελευθέριος Κυπραίος (160)

8. Αβράμης Κυπραίος (197)

9. Κυριάκος Κυπραίος (216)

10. Σάββας Κυπραίος (223)

11. Χατζηαυγουστής Κυπραίος (224)

12. Δημήτριος Κυπραίος (229)

13. Φίλιππος Κυπραίος (289)

14. Κυριάκος Κυπραίος (306)

15. Χατζηπέτρος Κυπραίος (331)

16. Βασίλειος Κυπραίος (343)

17. Γιακουμής Κυπραίος (344)

18. Παρασκευάς Κυπραίος (354)

19. Χριστοφής Κυπραίος (355).

Εξάλλου, στο «Αρχείο Κοινότητας Ύδρας», το οποίο μεταξύ άλλων περιλαμβάνει και καταλόγους κατοίκων της Ύδρας που είχαν πάρει μέρος στον αγώνα, απαντώνται και τα ακόλουθα ονόματα αγωνιστών:

1. Κυριάκος Κυπραίος, τζαούσης (υπαξιωματικός)

2. Ιωάννης Κυπραίος, τζαούσης

3. Σάββας Κυπραίος

4. Νικόλαος Βελάς Κυπραίος

5. Σίμων Κυπριώτης

6. Ιωάννης Κυπριώτης.

Δεν είναι γνωστό εάν κάποιοι από αυτούς διέμεναν στην Ύδρα και πριν από την επανάσταση ή εάν κάποιοι παρέμειναν εκεί μετά το τέλος του αγώνα και πολιτογραφήθηκαν ως Υδραίοι. Το ότι πολλοί των αγωνιστών παρέμειναν στην Ελλάδα μετά το τέλος του αγώνα, νυμφεύθηκαν εκεί, απέκτησαν οικογένειες και πήραν την ελληνική υπηκοότητα, μαρτυρείται αρκετά συχνά στα σωζόμενα περί τούτων πιστοποιητικά και άλλα έγραφα που σώζονται στα Γενικά Αρχεία του Κράτους. Μάλιστα μερικών οι οικογένειες είχαν υποβάλει, μετά το θάνατό τους, αιτήσεις για εξασφάλιση κάποιου επιδόματος από το κράτος. Μερικοί απέκτησαν πολλά παιδιά και δημιούργησαν πολυμελείς οικογένειες.

Ο πιο πάνω κατάλογος Κυπρίων αγωνιστών της ελληνικής επανάστασης δεν είναι, βέβαια, πλήρης. Αρκετών άλλων τα ονόματα βρίσκονται στα αρχεία του Ελληνικού Κράτους που δεν έχουν ακόμη αποδελτιωθεί. Κυρίως όμως, κοντά στους πιο πάνω, και τυχόν άλλους, επώνυμους αγωνιστές, θα πρέπει ασφαλώς να μνημονευθεί και το πλήθος των ανωνύμων εκείνων ανδρών που είτε έπεσαν μαχόμενοι, είτε επέστρεψαν αργότερα στην ιδιαίτερή τους πατρίδα όπου έζησαν και πέθαναν αφανείς. Γιατί βέβαια όσοι επέστρεψαν στην Κύπρο μετά τη λήξη του αγώνα, συνήθως απέφευγαν να διαλαλήσουν τη συμμετοχή τους σ’ αυτόν, και αντίθετα την απέκρυπταν για να μη υποστούν την εκδίκηση των Τούρκων. Για ελάχιστους μόνο απ’ αυτούς είναι γνωστή η δράση τους στον αγώνα. Έτσι, από αυτούς του πιο πάνω καταλόγου, οι περισσότεροι είχαν παραμείνει στην ελευθερωμένη πια Ελλάδα μέχρι το τέλος της ζωής τους. Κατά το 1833 πάντως, οι Κύπριοι αγωνιστές που επέστρεφαν από την Ελλάδα συνέβαλαν ουσιαστικά στην πρόκληση του κινήματος κατά των Τούρκων με τα φλογερά κηρύγματά τους για ελευθερία.

Ωστόσο ο πιο πάνω κατάλογος είναι ενδεικτικός της συμμετοχής και συνεισφοράς

των Κυπρίων στην ελληνική επανάσταση: δείχνει ότι αρκετοί Κύπριοι πήραν μέρος στις πλέον αποφασιστικές στρατιωτικές επιχειρήσεις, ότι πολέμησαν και στη στεριά και στη θάλασσα, ότι αγωνίστηκαν σ’ όλα τα πεδία, υπό τις διαταγές των μεγαλυτέρων ηρώων του 1821, ότι μετείχαν και ως απλοί στρατιώτες και ως υπαξιωματικοί και ως αξιωματικοί, ότι, τέλος διακρίθηκαν και τιμήθηκαν με αριστεία ανδρείας και παράσημα ή έπεσαν μαχόμενοι ή τραυματίστηκαν. Αξίζει ακόμη να υπογραμμιστεί το γεγονός ότι οι περισσότεροι απ’ αυτούς ήταν άνθρωποι αγράμματοι, που μετά την απελευθέρωση της Ελλάδας έζησαν εκεί την υπόλοιπη ζωή τους δυστυχισμένοι στη βιοπάλη. Και ακριβώς ο αγώνας για επιβίωση τους έσπρωξε (τους ίδιους ή τις οικογένειές τους μετά το θάνατό τους) να ζητήσουν από τους οπλαρχηγούς τους πιστοποιητικά για τη συμμετοχή τους στον αγώνα. Τα πιστοποιητικά αυτά υπεβλήθησαν στις αρμόδιες κυβερνητικές υπηρεσίες και συνόδευαν αιτήσεις για παροχή κάποιου βοηθήματος ή μιας πενιχρής σύνταξης, κι εξαιτίας αυτών ακριβώς των αιτήσεων είναι σε μας σήμερα γνωστοί.

Πηγή: polignosi.com